Mahkeme-i Kübra´da büyük duruşma

Marmaris'ten Cemil Arıkan: "Yirmi Sekizinci Lem'a'da 'Âkilü'l-lahm hayvanların helâl rızıkları vefat etmiş hayvanların etleridir. Hayatta olan hayvanların etleri onlara haramdır. Eğer yeseler cezâ görürler. 'Boynuzsuz olan hayvanın kısası kıyâmette boynuzludan alınır' diye ifâde-i hadisiye gösteriyor ki: Gerçi cesetleri fenâ bulur; fakat ervahları bâkî kalan hayvanat mâbeyninde dahî, onlara münâsip bir tarzda dâr-ı bekâda mücâzât ve mükâfâtları vardır" deniliyor. 1)Buna kıyâsen, hayvanların da insanlar gibi hesapları görülecektir; amellerine göre muâmele göreceklerdir denilebilir mi? 2)Hayvanlar akıl ve şuur sahibi olmadıklarına göre, akıl sahibi olmayanın hesâbı var mıdır? İnsanlardan mecnun olanların hesaba çekilmeyeceklerini biliyorduk! Doğru mu? Eğer doğru ise, insanın akıl sahibi olmayanının hesaptan muaf olup, akıl sahibi olmayan hayvanın hesaba çekilmesini nasıl izah edebiliriz? 3)Hesaba çekilmekte akıl mı, cüz'-i ihtiyârî mi ölçüdür?"

Mahkeme-i Kübrâ duruşmasının en çetin hesabının kul hakkı ve hukuku ile ilgili olacağında şüphe yoktur. Boynuzsuz koyunun hakkının boynuzlu koyundan alınacağı çetin bir gün olan büyük duruşma günü, kul hakkının affının, ilgili kulun elinde olacağı; bunun için iyiliklerinden bir kısmının, hakkını yediği kula verileceği, iyilikleri bittiği halde hâlâ üzerinde kul hakkı varsa da, bu defa üzerinde hakkı bulunan kimselerin kötülüklerinin alınıp bunun üzerine yükleneceği ve böylece adâletin

eksiksiz sağlanacağı hadislerde bildirilmiştir. Hattâ Peygamber Efendimiz (asm), bu durumdaki kişilerin orada gerçekten iflâs ettiğini haber vermiştir.1

Kezâ Peygamber Efendimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'ın, "Şüphesiz Kıyâmet Günü haklar sahiplerine verilecektir. Hattâ boynuzsuz koyun için, boynuzlu koyuna kısas yapılacaktır"2 hadisi—hayvanlardan en yumuşak huyu ile tanınan koyunun seçilmesi—ve bu hadisle ilgili Üstad Bedîüzzaman Hazretlerinin, sizin de bahsettiğiniz yorumları3, bize, kul hakkı sorgusundan hayvan da olsa, mecnun da olsa, deli de olsa, bunak da olsa, çocuk da olsa, şehit de olsa hiçbir canlının ve hiçbir kimsenin hariç kalmayacağını bildirir.

Konuyla ilgili şu hadisleri inceleyelim:

***Ebu Katâde radıyallahu anh anlatıyor: "Bir adam sordu:

"Ey Allah'ın Resûlü, Allah yolunda öldürüldüğüm takdirde, bütün günahlarım bağışlanır mı?"

Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm:

"Evet, sen sabreder, mükâfaat bekler, geri kaçmadan ileri atılır vaziyette olduğun halde öldürülürsen bağışlanır!" buyurdu.

Peygamberimiz (asm) az sonra adama tekrar:

"Nasıl sormuştun?" buyurdu.

Adam sorusunu aynen tekrarladı. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz aleyhissalâtu vesselâm:

"Evet, kul borcu hariç, bütün günahların affedilir. Cebrâil bunu bana şimdi bildirdi!" buyurdu.4

*** Hz. Ebu Hüreyre radıyallahu anh anlatıyor: "Resulullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

"Kimin iki hanımı olur ve aralarında adaletli davranmazsa kıyamet günü vücudunun yarısı felçli olarak gelir."5

***Ebû Mûsa radiyallâhü anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

"Allahu Teâla nazarında, bir kulun Allah tarafından yasaklanan büyük günahlardan

sonra, beraberinde getirebileceği en büyük günahlardan biri, kişinin ödenecek karşılık bırakmadan üzerinde kul borcu olduğu halde ölmesidir.”6

Sorularınıza gelince: 1-Hayvanların, “haklar” konusunun dışında hesaba çekilecekleri bir konu olduğu bildirilmemiştir. Hayvanların amellerine göre muâmele görecekleri muhakkaktır. Fakat, şüphesiz onlar üzerinde de, umûmî hakların dışında Cenâb-ı Hakk’ın ikrâm ve iltifâtının bulunacağı, rahmetinin şenindendir.

2-İnsanlardan akıl sahibi olmayanlara da üzerlerinde bulunan kul hakkının hesabının sorulacağı ve bunun ödettirileceği anlaşılmaktadır. Fakat bu husus, Cenab-ı Hakkın rahmetiyle muâmele etmeyeceği şeklinde anlaşılmamalıdır. Yani, çocuk, deli, mecnun, bunak ve bunlar gibi aklî ehliyeti olmayan kimselerin, bilmeden ve kasıtsız olarak yedikleri haklar konusunda Cenab-ı Hakkın lütfuyla muâmele buyurması, hakkı yenen kişiye fazlından sevap lütfetmesi veya Cennetini genişletmesi, böylece aklî ehliyeti olmayan kimsenin hesabını kolaylaştırması elbette Allah’ın sonsuz rahmetinden umulur. Nitekim Cenab-ı Hak: “Ben kulumun hüsn-ü zannı üzereyim.” (7) Buyurmuştur. Cenab-ı Hak hakkındaki hüsn-ü zannımız budur. Takdir Allah’ındır.

3-Akıl ve cüz’î irâde (cüz’-i ihtiyârî) birlikte kullanılan ve birbirini tamamlayan rûhun birer aktif unsurudur. Akılsız cüz’î irâde tüm canlılarda vardır. Fakat, hesaba çekilmekte şüphesiz akıl ölçüdür. Akıl olmadığında cüz’î irâde, “kul hakkı” dışında tasarruflarından sorumlu değildir. Kul hakkının da -böyle aklî ehliyetten yoksun olanlar için- Cenab-ı Hakkının husûsî şefkatiyle ve merhametiyle bertaraf edileceği, hak sahibine fazl-i İlâhî ile feyiz ve sevap lütfedileceği umulur. Nitekim, Allah’ın rahmetinden umudumuzu kesmemekle emrolunduk. (8)

Dipnotlar:

1-Bakınız: Riyâzu’s-Sâlihîn, 218;
2-Riyâzu’s-Sâlihîn, 204;
3-Lem’alar, Y.A. Neşr., 2003, s. 339;
4-Müslim, İmâret 117, (1885); Muvatta, Cihad 31, (2, 461); Nesâî, Cihâd 32, (2, 33);
5-Ebu Davud, Nikah 39, (2133); Tirmizî, Nikah 42, (1141); Nesâî, İşterü’n-Nisa 2, (7, 63);
6-Ebû Dâvud, Büyû 9, (3342);
7-Buhârî, Tevhîd, 15; Tirmizî Tevbe, 1;
8-Zümer Sûresi: 53;